

Congrestoespraak Lousewies van der Laan

Het is een vreemd gevoel hier te staan vandaag, als jullie nieuwe fractievoorzitter in de Tweede Kamer. Zeker nu het congres net heeft besloten dat we binnenkort een nieuwe partijleider kiezen. Want bij D66 is iedereen gelijk. En de kandidaatstelling is nog open. En dat betekent dus, dat ik hier nu sta voor een zaal vol met potentiële D66-lijsttrekkers.

En dus voor een kritisch publiek. Dat hebben we ook kunnen zien vandaag. En gelukkig maar. Want het is goed en soms ook hard nodig om een stevig, maar open en eerlijk debat met elkaar te voeren.

Ik heb daar zelf ook aan meegedaan, doordat ik een paar weken geleden mijn analyse gaf van waarom we de afgelopen 12 jaar verkiezingen hebben verloren.

Ik realiseer mij dat ik daarbij erg kritisch geweest over onszelf, door te zeggen dat D66 een partij is geworden die politiek is gaan bedrijven op de vierkante millimeter en we de moral high ground, de zuiverheid die bij onze manier van politiek bedrijven hoort, zijn verloren.

Ik weet dat niet iedereen het eens is met mijn analyse en dat sommige mensen het als zelfkastijding beschouwen om je eigen gebreken toe te geven. Maar ik denk echt dat je soms fouten uit het verleden open en eerlijk moet erkennen, juist om in de toekomst opnieuw het vertrouwen van de kiezer te kunnen vragen en krijgen. En daardoor is er nu ook weer ruimte voor een nieuw perspectief. En wat mij betreft richten we ons vanaf nu vooral op de toekomst en vooral naar buiten toe. Ik vind het dan ook goed dat we, vooral ook vandaag, het debat voeren over de koers en het karakter van D66. Goed en grondig en zonder taboes. We hebben geluisterd, er is verantwoording afgelegd, er zijn duidelijke signalen gekomen. We moeten de discussie over de toekomst nog wel op een goede manier afsluiten. Daarom vind ik het ook verstandig dat jullie vandaag hebben besloten de verkiezing van de nieuwe partijleider te vervroegen.

Want, het is op een D66-congres misschien vloeken in de kerk, maar ik geloof dat je de koers en het karakter van een politieke partij in 2006 niet meer los kunt zien van de mensen die het moeten doen.

Hans van Mierlo benadrukte al in de jaren '70 het belang van het persoonlijke in de politiek.
Met het verder afkalven van de ideologische tegenstellingen en de toegenomen invloed van de media heeft het persoonlijke in de politiek alleen nog maar aan belang gewonnen.
Dat kunnen we betreuren of toejuichten, maar het is een feit.

Politiek is meer dan ooit mensenwerk. Het gaat over het stellen van prioriteiten.
Het gaat over waar je hart ligt, je passie, het gaat over waarin je echt gelóóft.
En meer dan ooit is het de manier van politiek bedrijven die het karakter van een partij bepaalt.

Ik geloof, bijvoorbeeld, dat de VVD een heel andere partij zal zijn met Rita Verdonk aan het roer, dan wanneer de strijd om het lijsttrekkerschap daar wordt gewonnen door Jelleke Veenendaal.

De komende weken krijgen we ongetwijfeld een leuke en pittige campagne.
Al geloof ik niet dat dat bij ons zó pittig wordt dat we daar waarnemers bij nodig zullen hebben.

En als de verschillende kandidaten duidelijk zijn over de door hen gewenste koers en karakter van D66, dan krijgen de leden ook een echte keus.
Daarmee kunnen we de discussie over het nieuwe perspectief afronden en kunnen we in 2007 naar de kiezer met een goed, eenduidig verhaal en het gezicht dat daar bij hoort.

Een aantal mensen heeft zich al gemeld als kandidaat. De eerste die daarmee naar buiten kwamen waren Alexander Pechtold, Hein van Meeteren en André van Wanrooij. Dat getuigt van moed en karakter, en ik wil jullie vanaf deze plaats dan ook allemaal heel veel succes wensen met de campagne!

Als je spreekt over de menselijke factor in de politiek, dan zullen sommigen meteen wijzen op het gevaar van populisme.
Maar het andere uiterste is technocratie. En technocratie, een politiek van het haalbare maar zonder passie, is niet in staat om mensen mee te nemen in de grote en snelle veranderingen die nu meer dan ooit nodig zijn.

Technocratie is niet alleen wat ik onszelf heb verweten, en de paarse kabinetten, maar ook wat ik het huidige kabinet verwijt.
Dit kabinet kan maatregelen "uitleggen" als de beste.
En het heeft ook grote wapenfeiten gecreëerd, onder heel moeilijke economische omstandigheden.
Maar het slaagt er niet goed in de verbinding te leggen tussen die wapenfeiten en de levens van mensen.

Natuurlijk gaat het in de zorg niet over geld, maar over mensen.
Maar de werkelijkheid is dat als de financiën niet kloppen, echte mannen, vrouwen en kinderen niet langer de zorg kunnen krijgen die zij nodig hebben.
Maar zolang Hans Hoogervorst bij voorkeur spreekt over

“marktwerking in de zorg”....

Zolang ons kabinet elk jaar zes miljard extra investeert in de verzorging van zieken en bejaarden, maar de minister van Financiën blijft uitstralen dat bezuinigen zijn lust en zijn leven is.....

Zolang het gezicht van het kabinet er niet in slaagt de vertaalslag te maken naar de mensen voor wie we dit doen....

Dan is het wel erg makkelijk voor iemand de oppositie om te doen alsof zij degene zijn die de menselijke maat bewaken.

Maar de werkelijkheid is dat u en ik en onze kinderen straks toegang houden tot goede zorg.

Dankzij ons kabinet en ondanks Wouter Bos, die tegen de houdbaarheid van het zorgstelsel stemde.

De werkelijkheid is, dat er in één jaar 11 duizend mensen extra uit de bijstand zijn geklommen en aan het werk zijn gegaan.

Dánkzij ons kabinet en óndanks Wouter Bos, die tegen de Wet Werk en Bijstand heeft gestemd. Een wet, die duizenden families permanent uit de armoede heeft gehaald.

Maar nu wij de hervormingen bijna hebben afgerond van de zorg, de WAO, de omroep, een deel van de arbeidsmarkt, de VUT en het prepensioen, komt ook Wouter Bos opeens met hervormingplannen.

Eerst ging het allemaal véél te ver, nu gaat opeens niet ver genoeg.

Geen misverstand. Ik vind het heel goed dat Bos opnieuw flink opschuift in de richting van D66.

De erkenning van de grootste oppositiepartij, dat hervorming nodig is, is buitengewoon belangrijk.

Het maakt het makkelijker om oplossingen te zoeken voor de problemen die de vergrijzing met zich meebrengt.

Maar, ik ga ook niet doen alsof ik vreselijk onder de indruk ben

Daarvoor heb ik twee redenen.

In de eerste plaats moeten we nog maar zien wat hij daadwerkelijk gaat klaarspelen.

Wat denkt u eigenlijk, dat als het er op aankomt de doorslag geeft voor Wouter Bos?

De volgende generatie of de volgende opiniepeiling?

Ik geloofde dat Bos het meende, toen hij aan de vooravond van de verkiezingen een krachtig pleidooi hield voor een gekozen burgemeester en zelfs voor een gekozen minister-president.

Maar zijn behoudzuchtige achterban dacht daar anders over en floot hem zonder veel moeite terug.

Dus behoort de PvdA inmiddels weer gewoon tot de geharnaste tegenstanders van de gekozen minister-president.

En we hebben allemaal nog op ons netvlies hoe de PvdA met een gericht schot in de rug de gekozen burgemeester om zeep hielp.

Dus als Bos nu zegt dat hij wil hervormen voor de toekomst, terwijl zijn achterban op de rem staat, durf ik er

nog niet om te wedden wat de uitkomst zal zijn.

Belangrijker wellicht, is dat de oplossingen waar Bos mee komt mij ook lang niet allemaal aanstaan. Want het is natuurlijk lekker dat Bos wat bijgerechten uit de D66-keuken van vernieuwing serveert, maar het hoofdgerecht komt toch rechtstreeks uit het oude, inmiddels ietwat vergeelde Grote Joop den Uijl-receptenboek. Een grote overheid moet het allemaal regelen voor mensen. Voor enige zelfbeschikking is geen plaats meer.

Laat ik eens een voorbeeld nemen van die menukaart van Bos. Jezelf goed scholen is nog net toegestaan, maar dan wel zonder studiefinanciering en op straffe van een extra belasting.

Want, zo zegt Bos streng, en ik citeer:

“Mensen die op kosten van de maatschappij hebben mogen studeren ...”

Let op de denkwijze die uit deze uitdrukking spreekt. Het succesvol afronden van een studie is geen individuele prestatie meer om trots op te zijn, een prestatie waaraan talent en inzet ten grondslag liggen. Het is een door de staat geschonken luxe.

Nu weet ik wel, dat de PvdA niet zoveel jonge leden heeft als D66 en dat de Jonge Socialisten niet zo groot zijn als JD.

Dus Wouter, ik zal je dan maar even updaten. Anno 2006 zijn studenten echt geen brallende nietsnutten die vermanend moeten worden toegesproken. Het zijn mensen die in vier jaar tijd een wetenschappelijke studie of hogere beroepsopleiding afronden terwijl ze met bijbanen in de ochtend- en avonduren in hun levensonderhoud voorzien. Waarna de gemiddelde student nog tot 15 jaar lang bezig is met het afbetalen van de opgebouwde studieschuld.

Maar behalve dat dit alles dus niet terecht is, is het ook niet slim.

Want het is niet goed voor Nederland als we mensen niet belasten naar inkomen of draagkracht, maar naar de mate waarin zij in zichzelf investeren, zichzelf ontwikkelen. D66 wil iedereen juist stimuleren om het beste uit zichzelf te halen. Ik ben daar trots op.

Er zijn mensen die zeggen dat D66 er vooral is voor de immateriële onderwerpen. We hebben veel wapenfeiten als het gaat om zelfbeschikking van mensen, om vrijzinnigheid. Ik ben trots op ons homohuwelijk, de vrije winkeltijden, de euthanasiewet, maar ook op de pragmatische manier waarop wij in Nederland omgaan met drugs en prostitutie. Zonder D66 was Nederland nu een ander land geweest waarin het minder prettig was om te leven. En had Europa geen vrijzinnig voorbeeld om na te streven.

Er zijn al genoeg partijen waar je terecht kunt als je bang bent.

Bang voor nieuwe Nederlanders of voor de Islam.

Bang voor Europa, of voor vergrijzing.

Bang voor globalisering, voor Poolse loodgieters of goedkope arbeiders in China.

Eén advies: als angst je raadgever is, stem dan vooral niet op D66.

Want wij zijn er voor mensen die zich niet willen afschermen van de toekomst, maar die klaar staan om daar juist het beste van te maken!

Mensen zoals u hier in de zaal.

Want je hebt lef nodig om vandaag D66'er te zijn.

Zoals je lef nodig hebt om minister van Economische Zaken te worden aan het begin van een diepe economische recessie. Maar dankzij Laurens Jan Brinkhorst staat Nederland er aan het eind daarvan sterker voor dan al onze Europese buurlanden.

Zoals je lef nodig hebt om, zoals Medy, de machtige publieke omroep radicaal te hervormen, en programma's centraal te stellen ipv structuren.

Je hebt ook lef nodig om Minister van Bestuurlijke Vernieuwing te worden op een moment dat zowel links als rechts zich tegen meer zeggenschap voor burgers keren en D66 op dit punt | helemaal alleen | is komen te staan. Maar Alexander Pechtold durft het aan en zoekt nu naar nieuwe, creatieve manieren om het denken over de democratie levend te houden. En wie de energie ziet die afspat van het burgerforum onder leiding van Jacobine Geel moet vaststellen dat hij daar nog in gaat slagen ook!

Als het gaat om lef, mag één man zeker niet ongenoemd blijven en dat is Boris Dittrich. Want anders dan veel anderen in Den Haag had hij de moed om verantwoordelijkheid te nemen en af te treden vanwege gemaakte fouten.

D66 heeft tegen de missie in Uruzgan gestemd om hele goede redenen. Ook ik sta daar nog steeds volledig achter. Ik ga hier niet nogmaals een uitgebreide evaluatie geven van het debat daarover, of over de discussies tussen Tweede-Kamerfractie, de bewindslieden en het partijbestuur. Daar hebben we vanmiddag ook al over gesproken.

Ik stel wel vast, dat Boris als een echt politiek leider de verantwoordelijkheid heeft genomen voor veel meer dan zijn eigen handelen. Boris heeft zijn eigen plek op het pluche niet zwaarder te laten wegen dan het belang van de partij en daarvoor heb ik enorm veel respect.

D66 is geen partij van bange mensen.

Wij zijn zelfs niet bang om ons eigen bestaansrecht ter discussie te stellen.

Sommigen vinden dat een charmante eigenschap.

Ik vind het om eerlijk te zijn een knap irritante eigenschap. Want ik deel helemaal niets van de analyse dat D66-kiezers zo bij andere partijen terecht zouden kunnen.

Dankzij D66 wordt er in het onderwijs voor het eerst sinds decennia weer geïnvesteerd in plaats van bezuinigd. Kennis en onderwijs zijn speerpunten van het kabinet geworden, terwijl het woord 'innovatie' in het regeerakkoord van het eerste kabinet Balkenende niet eens voorkwam!

Nu praten bijna alle partijen plotseling over kenniseconomie.

Maar D66 verliest toch niet haar bestaansrecht als we bondgenoten krijgen in andere partijen?

Eén van de belangrijkste redenen van bestaan, is nu toch juist dat wij onderwerpen op de kaart zetten en de politieke agenda van Nederland steeds weer vernieuwen?

Ik heb al wat gezegd over onze unieke positie als het gaat om vrijzinnigheid.

En over het feit dat wij de enige linkse partij zijn die durft te hervormen.

Ik had het ook nog kunnen hebben over het feit dat wij de enige onversneden pro-Europese partij zijn, en de enige partij die altijd één oog over de grens houdt.

Want het internationale zit in onze genen.

Maar wij zijn ook uniek, omdat kiezers die het milieu echt belangrijk vinden alléén maar bij ons terecht kunnen.

Ja, u hoort het goed. Alléén maar bij ons.

Want andere partijen hebben hun mond wel vol van natuur en milieu, maar er zijn ook kiezers die niet alleen willen praten, maar die er ook echt wat aan willen dóen.

Balkendende 1 bezuinigde 90 miljoen op de natuur, nu komt er 250 miljoen structureel bij voor onder meer de ecologische hoofdstructuur. Wat was verschil tussen Balkenende 1 en 2 - juist, D66.

Er wordt meer geïnvesteerd in duurzame energie dan ooit tevoren. De Waddenzee staat er dankzij D66 beter voor dan in decennia en de lucht die we inademen wordt schoner.

En nu u, mevrouw Halsema!

Kunt u drie wapenfeiten van GroenLinks noemen van gelijke grootte? Eéntje dan misschien?

Je kunt ervoor kiezen als partij principieel aan de zijlijn te gaan staan en anderen te bekritisieren voor de gekozen oplossingen.

Maar het is een feit dat D66 alleen al in déze kabinetsperiode veel meer voor het milieu heeft betekend dan GroenLinks in haar hele bestaan.

Dat gegeven alleen al maakt elke discussie over het bestaansrecht van D66 volstrekt ridicuul.

Ik stelde eerder al vast dat politiek mensenwerk is.

En natuurlijk vind je tegenwoordig sociaal-liberalen in andere partijen.

Femke Halsema noemt zich sociaal-liberaal.

Zolang het niet over de economie gaat is Wouter Bos ook best sociaal-liberaal.

Mark Rutte is het natuurlijk ook, al lanceert hij nu het ene na het andere rechtsrabiante plannetje om de VVD-leden voor zich te winnen.

Zo mogen ondernemers winkeldieven voortaan flink-te-grazen-nemen. En de bijstand, die wordt afgeschaft.

Maar Mark, al die gekkigheid zal je niet helpen om van dat links-liberale imago af te komen.

Want tja, laten we wel wezen: naast IJzeren Rita komt zelfs Hans Wiegel over als een linkse hippie.

D66 is natuurlijk de enige onversneden sociaal-liberale partij, maar inderdaad: we hebben geen patent op goede, pragmatische en toekomstgerichte ideeën. En dat is maar

goed ook.

Ik ben het dan ook ogenblikkelijk eens met mensen die zeggen:

Laten we met al die sociaalliberalen in andere partijen één grote, sterke sociaal-liberale beweging vormen.

Of ze nu uit de PvdA komen, van de VVD of uit GroenLinks.

Of dat ze actief zijn in die nieuwe jongerenbewegingen Lux-Voor of het Alternatief voor Vakbond.

Tuurlijk jongens, goed idee. Samen sterk.

Maar toch....

Waarin zou die grote, sociaal-liberale beweging inhoudelijk nou echt verschillen van D66?

Ik denk, dat de verschillen niet zo groot zouden zijn.

Dus als wij zo'n grote sociaal-liberale beweging willen.

Dan moeten we die beweging gewoon zijn!

Want ik ben er van overtuigd dat D66 alles in huis heeft om weer een 8, een 9 of een 10 te worden. En als we straks met een nieuwe leider de periode van zelfreflectie beëindigen

En vol optimisme en zelfvertrouwen onze mensen en ideeën naar voren schuiven

Dan ben ik er van overtuigd dat die sociaal-liberale beweging D66 ook snel weer een *grote* en *brede* sociaal-liberale beweging zal zijn!

13-5-2006 18:15

Meer berichten over Democratie